

Slušaonica

[\(/poslusajte-iz-naseg-programa.html\)](/poslusajte-iz-naseg-programa.html)

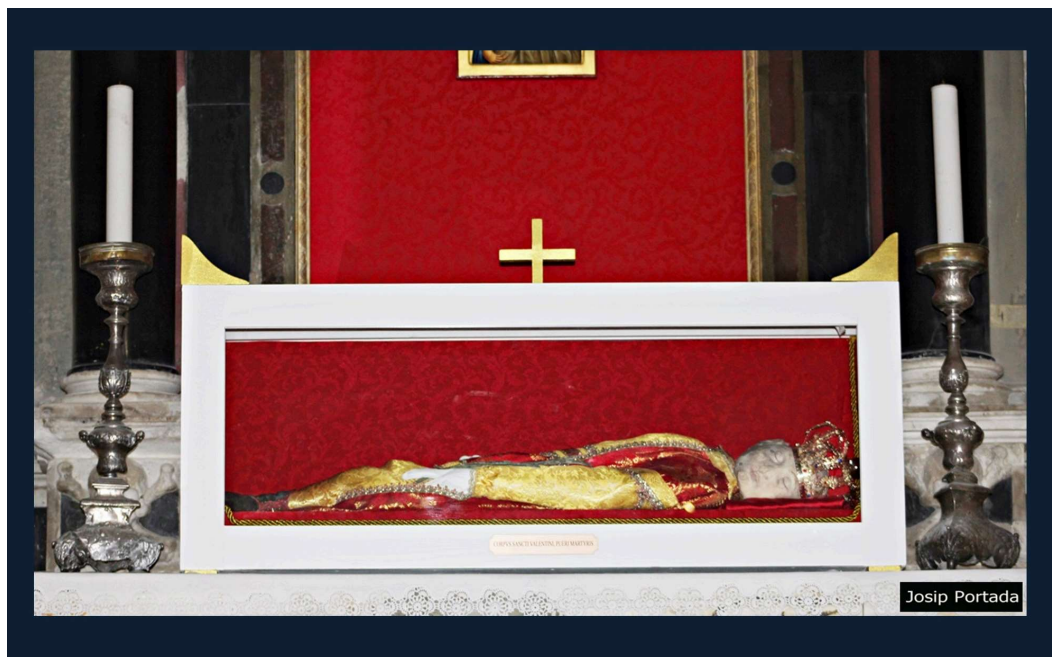
Live Stream

Uredništvo

urednistvo@radiopag.hr
00385 (0)23 214 987
[\(/impressum.html\)](/impressum.html)

Izdvojeno

Paške relikvije i običaji: Presvete moći Svetog Valentina Dječaka Mučenika

 Objavljeno: 30 Srpanj 2024

Običaji povezani sa štovanjem relikvija na osobit način povezuju daleku prošlost sa suvremenim dobom, s 21. stoljećem, oni su poput nevidljive vremenske niti koja veže brojna pokoljenja, ona koja su bila, ona koja jesu i ona koja će biti, vežu sve one koji su štovali, koji štuju i koji će štovati relikvije. U ovom članku, drugom u serijalu članaka o paškim relikvijama, tema je relikvija Svetog Valentina Dječaka Mučenika.

O prenošenju moći Svetog Valentina Dječaka iz Rima u Pag

Bračni par iz Paga Juraj i Katarina Rakamarić su 4. srpnja 1744. godine dobili sina kojem su nadjenuli ime Frane Petar. U osnovnoj školi u Pagu, Frane Petar se isticao marljivošću i željom za učenjem, bio je odličan učenik i roditelji su mu, nakon

<https://www.optikamaris.com>

<https://www.facebook.com/Salon-ljepote-Marija-200887274025307>

<http://radiopag.hr/marketing>

što je završio osnovnu školu, omogućili daljnje školovanje. Frane Petar Rakamarić je na Sveučilištu Loreto u Italiji upisao filozofiju i teologiju, a studij je nastavio i završio u Padovi i stekao akademsku titulu doktora filozofije i teologije. Po povratku u Pag, zaređio se za svećenika, 1773. godine postao je kapelan i ispovjednik Benediktinskog samostana Svete Margarite u Pagu, a 1776. godine imenovan je za kanonika Kaptola u Pagu. Papa Pio VI. je 1794. godine Rakamarića imenovao rektorom Ilirskog zavoda sv. Jeronima u Rimu. Dvije godine kasnije, 26. svibnja 1796. godine, papa Pio VI. imenovao ga je biskupom kotorskim, kasnije i biskupom osorskim. U to vrijeme u Rimu su se istraživale katakombe u kojima su pronađeni ostaci velikog broja kršćanskih mučenika, među njima i Svetog Valentina Dječaka. Frane Petar Rakamarić je, nedugo nakon što je imenovan za biskupa kotorskog, otišao u Rim i preuzeo je moći Svetog Valentina Dječaka koje je prenio u Pag, na oduševljenje vjernika u Pagu. U ispravi koju je 8. veljače 1796. godine napravio paški sudac, konte Nikola Portada, navodi se da su moći Svetog Valentina Dječaka donesene u Pag u vrijeme pontifikata Pape Pia VI. te da ih je biskup Frane Petar Rakamarić darovao Zbornoj crkvi Marijina Uznesenja. U ispravi se spominje i podrška koju je donošenju moći Svetog Valentina Dječaka u Pag dao paški čelnik Marko Lauro Ruić, doktor kanonskog i civilnog prava i jedan od najvećih hrvatskih povjesničara tog doba. Navodi se da je biskup Rakamarić moći Svetog Valentina Dječaka, po dolasku u Pag, postavio u svojoj obiteljskoj kući, na dostojno uređenom mjestu. Moći Svetog Valentina Dječaka su 1798. godine, uz veliku svečanost, prenesene iz stana biskupa Rakamarića u Zbornu crkvu Marijina Uznesenja i postavljena na posebno uređeno mjesto u crkvi, ali ne i na oltar, jer ga tada još nije bilo. Moći Svetog Valentina Dječaka, lubanja i kosti prsnog koša, povezani su crvenim koncem s pečatom biskupa, na lubanju je postavljena maska s licem usnulog dječaka, a na glavi je postavljena srebrna kruna. Sveti Valentin Dječak postavljen je u stakleni sarkofag u ležećem položaju, a njegovo lice, sa sklopljenim očima, okrenuto je prema središtu crkve. Na mramornom postamentu na kojem je stavljen sarkofag ugraviran je natpis na latinskom jeziku: "CORPVS SANCTI VALENTINI, PUERI MARTYRIS", u prijevodu, "Tijelo Svetog Valentina, Dječaka Mučenika".

Oltar Svetog Valentina Dječaka

Oltar Svetog Valentina Dječaka u Zbornoj crkvi Marijina Uznesenja u Pagu izgrađen je 1798. godine, a u izgradnji oltara pomogli su Paška općina i brojni vjernici. U jednoj od bilježničkih isprava se navodi da izgradnja oltara posvećenog Svetom Valentinu Dječaku "bila je vruća želja svih župljana". Biskup Frane Petar Rakamarić je u ispravi od 1796. godine, napravljenom prigodom darivanja Svetog Valentina Dječaka paškoj Zbornoj crkvi, naveo uvjet da se Sveti Valentin Dječak „imade izložiti na oltaru u veće svečanosti“. Iz povijesnih izvora može se zaključiti da je izgradnja oltara bila skupa i da se potrebna sredstva prikupljalo na razne načine. Prema Pogodbi koju je sastavio i ovjerio bilježnik Ivan Josip Giadruleo 19. prosinca 1798. godine "konte Nikola Portada, sudac Paške općine, uručio je Gasparu Albertinu iz Pirana pedeset cekina", kao svoj osobni doprinos za izgradnju i uređenje oltara Svetog Valentina Dječaka. Gaspar Albertini je bilježniku Ivanu Josipu Giadruleu dao izjavu, koja je postala dio bilježničke isprave, kojom potvrđuje da je od paških sudaca i od Paške Narodne skupštine primio stotinu cekina za oltara Svetog Valentina Dječaka, prema pogodbi iz 1798. godine. U ispravi bilježnika Mirkovića navodi se da je "velika želja da se oltar završi" i da se sredstva, između ostalog, "namiruju milostinjom od vjernika". Uz velike napore župljana, Paške općine i gradskih dužnosnika, prikupljeno je dovoljno novaca i izgradnja oltara je završena 1798. godine. Oltar je posvećen i na njega je postavljen stakleni sarkofag s moćima Svetog Valentina Dječaka. Iz povijesnih izvora može se zaključiti da je, nakon završetka izgradnje oltara, trebalo u cijelosti podmiriti novčane obveze prema graditeljima oltara. To potvrđuje nekoliko bilježničkih isprava napravljenih nakon završetka izgradnje u kojima se govori o nastavku prikupljanja sredstava za oltar. Tako se, na primjer, u ispravi bilježnika dr. Nikole Mirkovića od 24. listopada 1802. godine navodi: „Općina ovoga grada, koju predstavljaju suci Jeronim Zorović i Frane Rakamarić kao i Josip Karavanić, Josip Vidolin i skrbnici i poglavari ove

Narodne skupštine i Petar Grasso ustupaju i daju u najam za porabe paše za tri godine Jakovu Budeši pok. Jurja iz Oliba, školjić nazvan Tudinka, sa grbina ovog otoka prema luci sv. Petra nazvana Rebraki i to za tri ovce koje ima dati svake godine paškoj općini u mjesecu travnju, počamši 1803. godine, a paška općina ustupa tri ovce na korist novoga oltara.“

Povijesni izvori o Svetom Valentinu Dječaku

U ispravi od 8. veljače 1798. godine navodi se da je Svetog Valentina Dječaka u Pag donio biskup Frane Petar Rakamarić i da ga je darovao Zbornoj crkvi Marijina Uznesenja. Paška općina je, uz pomoć župljana, do 1798. godine napravila oltar na koji su postavljene moći Svetog Valentina Dječaka. U ispravi biskupa Frane Petra Rakamarića iz 1796. godine navodi se da je biskup Rakamarić predao „ovu slavu Moć Zbornoj Paškoj Crkvi sa svojim uvjetima“. U ispravi je biskup Rakamarić postavio dva uvjeta koji su se trebali ispuniti. Prvi uvjet je bio da se naprave četiri ključa oltara i da jedan ključ od glata, oltara, ima držati najstariji sudac, dok bude obnašao čast suca, drugi ključ ima držati skrbnik vijeća paškoga, treći ključ koji „zatvara izvanka glat“ ima držati Paški nadpop, a četvrti ključ je „pridržao sebi presvijetli Biskup predavši ga plemiću Marku Lauru Ruiću za vrijeme njegovog života“. Drugi uvjet bio je da se Sveti Valentin Dječak „imade izložiti na oltaru u veće svečanosti“. U ispravama Paške općine navodi se da su moći Svetog Valentina Dječaka 1798. godine prenesena iz stana biskupa Rakamarića u Zbornu crkvu Marijina Uznesenja. U ispravi bilježnika dr. Nikole Mirkovića od 24. listopada 1802. godine navodi se da je Paška općina, davanjem u najam pašnjake, prikupljala novac za pokrivanje preostalih troškova tada već izgrađenog oltara Svetog Valentina Dječaka. Iz Pogodbe od 19. prosinca 1798. godine koju je sastavio bilježnik Ivan Josip Giadruleo zabilježeno je darivanje pojedinaca za izgradnju i uređenje oltara. U ispravi od 29. veljače 1797. godine, koja je napravljena pred čelnikom Paške općine Markom Laurom Ruićem, Lukrecija, žena Josipa Giadrulea je „po istini rekla što znade o bolesti svojeg sina Mate Špira Giadrulea od tri i pol godine“. U ispravi se navodi njezina izjava: „Od prvi studenog 1795. godine opasno se obolio od hude bolesti Mate Spiro, tri godine i pol, a bolovao je do 22. sljedećeg lipnja. Taj dan bijaše preneseno Tijelo Svetog Valentina Dječaka i Mučenika u Zbornu crkvu u Pagu. Ja sam stala u crkvi prigodom te svečanosti, te sam vruće molila navedenog Sveca za svoju djecu, a osobito za sina mi bolesnog. Kada sam se vratila kući, pred večer, mali bolesnik zatražio je odjeću, što to nije nikada prije pitao. Na početku sam mislila da to pita u tlapnji. Ja sam udovoljila njegovoj želji, a on stao slobodno hodati po kući, pače zasio je za stolom na večeru.“

U ispravi od 6. ožujka 1797. godine, Franica, kći pok. Ivana Armania je pod zakletvom dala izjavu da je na dan određen za prijenos Tijela Svetog Valentina Dječaka mučenika posla osobno u ćeliju časne majke Ane Bilić. U svjedočenju dalje navodi: „...“koju pokle sam pozdravila saopćila sam joj da do podne istoga dana imade slijediti ophod s Tijelom spomenutog Sveca, a na takvu vijest pane na koljena ista redovnica, koja je bila napadnuta običnim bolovima matruna, pa sam ju čula izgovoriti sljedeće riječi: „O slavni Sveče! Ili mi isprosi milost od Boga da ozdravim od ove neprilike, ili neka me Gospodin digne iz ovoga svijeta, jer ne mogu više trpiti žestinu mojih boli.“ Primijetila sam joj odmah da pobudi pouzdanje, te da će Bog providiti. Uistinu, približavajuć se čas ophoda, izašla sam iz svoje ćelije te sam susrela spomenutu redovnicu, koja je bila u času da se spusti s kamenih stuba, a buduć sam je vidjela prignutom i drhtajućom, pružila sam joj ruku, te sam ju pratila do unutarnjih vrata manastira, gdje no je sjela na sjedalicu, ili na klupu prema vratima, a tu pristupi da vidi Sveca. Kada je prošao isti Svetac, koludrica Marija Ana Bilinić pane na koljena, a malo kasnije sama se pridigne uskliknuvši da ne čuti više svoje boli, pak sam je pratila do njezine ćelije“.

U ispravi od 2. ožujka 1797. godine, koja je napravljena u prisustvu bilježnika Marka Laura Ruića, mladić u dobi od devetnaest godina, izjavio je da ga je 16. kolovoza zahvatila teška nemoć, a da nije znao koja, samo je znao da mu je tijelo bilo protrnuto i tako je morao u postelju. Dalje navodi: "Drugi dan sam pozvao liječnika

dr. Nikolu Stajbaka, koji mi je naredio da se imam dignuti i hodati. Ja sam se silio da se dignem, ali tijelo uvijek obamrto. Tako sam opstao dva mjeseca u postelji. Po drugima sam čuo da se liječnik izrazio da je moja bolest najgora, te da je smrt neizbježiva, buduć da je moja bolest suha sušica. Bio sam odan volji Božjoj. Presvijetli Frane Petar Rakamarić biskup kotorski, pošalje k meni svoju nevjestu Margaretu, po kojoj mi poruči da se priporučim Svetom Valentinu i Svetom Leonardu. Pače po istoj mi poslao sliku ovog zadnjeg. Ja sam se žarko obratio ovim svecima, pak odmah se ćutih bolje. Malo kasnije sam ozdravio, i evo već mjesec dana da izlazim iz kuće zdrav. U jednu nedjelju poslije Božića, ali ne znam koja je bila, pošao sam sa svojim roditeljima u stan presvijetlog biskupa Rakamarića. Presvijetli nam pokazao tijelo Svetog Valentina, a meni se pričinjalo da vidim veliku svjetlost oko tijela, te sam opazio zube Sveca što prije se nije znalo da imade. U suslijednu nedjelju, obnoć, dok je moj otac spavao pričinjalo mu se da vidi svjetlost u sobi, te da vidi Svetog Valentina i da s njim govori, pače da mu je rekao: "Tvoj sin zdrav!" a da je imao veselo lice. Toliko na hvalu Božju i na čast njegovih svetih, koji su mi udijelili milost".

Bilježničke isprave o Svetom Valentinu Dječaku svjedoče o načinu na koji se u Pagu prihvatio Sveti Valentin Dječak, o dubokoj vjeri i pobožnosti kojom su se Svecu, kako ga se često u ispravama naziva, vjernici molitvom obraćali. Istovremeno, te su isprave, premda suštinski vjerskog karaktera, izvor brojnih povijesnih podataka i govore o barem nekim pojedinostima načina života u gradu Pagu na kraju 18. i na početku 19. stoljeća.

Običaji povezani sa štovanjem Svetog Valentina Dječaka

Vjernici su se, pred moćima Svetog Valentina Dječaka, počeli moliti istog dana kada su postavljene u Zbornu crkvu Marijina Uznesenja. To potvrđuju brojne isprave konta Nikole Portade i Marka Laura Ruića. Nakon postavljanja Svetog Valentina Dječaka u Zbornu crkvu Marijina Uznesenja smatralo se potrebnim i prikladnim odrediti jedan dan u godini koji će biti spomendan Svetog Valentina Dječaka, dan na koji će se održavati svečane liturgije u čast Svetog Valentina Dječaka. To je bio stav župljana, paške župe i Paške općine i oko toga nije bilo spora. Dogovoreno je i odlučeno da spomendan Svetog Valentina Dječaka bude 16. kolovoza, dan poslije blagdana Velike Gospe. Na spomendan Svetog Valentina Dječaka, uz prigodne liturgije, otvarao se sarkofag Svetog Valentina Dječaka kako bi bio na ogled vjernicima dok pred njim mole. U Pagu je Sveti Valentin Dječak prihvaćen kao zaštitnik djece i na molitvu pred oltarom Svetog Valentina Dječaka najčešće su dolazili roditelji i molili su se za svoje dijete ili za svoju djecu. Brojna svjedočenja o čudima koja su se dogodila nakon molitve Svetom Valentinu Dječaku zabilježena su u zbirci bilježničkih isprava, a sve ih je, u svojim radovima, objavio povjesničar Marko Lauro Ruić. Ta svjedočenja su izuzetno dojmljiv dokaz o obraćanju roditelja Svetom Valentinu Dječaku u njima najtežim trenucima, dok im je dijete bilo bolesno. Oduvijek je poznato, a suvremena psihologija je to i dokazala, da je bolest djeteta, osobito teža, velika bol za roditelje i da su u takvim okolnostima spremni poduzeti sve kako bi im dijete ozdravilo. U 18. stoljeću, kada su moći Svetog Valentina Dječaka donesena u Pag, za mnoge bolesti nije bilo lijeka i strah roditelja za bolesno dijete ili za bolesnu djecu bio je razumljiv. U to vrijeme u Pagu je postojala dobro organizirana zdravstvena služba i roditelji su redovito za svoje bolesno dijete tražili pomoć liječnika. No, kada je dijete bilo teže bolesno, istovremeno su se u molili Svetom Valentinu Dječaku nadajući se čudu i ozdravljenju svojeg djeteta. Za roditelje koji su proživljavali patnju svojeg bolesnog djeteta i koji su živjeli u stalnom strahu za djetetov život, tiha, duboka i iskrena molitva upućena Svetom Valentinu Dječaku pružala im je nadu, poticala im je roditeljsku snagu i davala im je vjeru u ozdravljenje bolesnog djeteta. Svjedočenja o tim molitvama su dirljiva i pokazuju zabrinutost roditelja koji, koliko god to željeli, nisu mogli pomoći svojem bolesnom djetetu. Uz molitve roditelja za zdravlje svoje bolesne djece, Svetom Valentinu Dječaku molilo se i za odraslu djecu kako bi imali dobar život i kako bi vodili brigu o svojim roditeljima. Uz to, kako se navodi u nekoliko bilježničkih isprava, pred Svetim Valentinom Dječakom za svoje zdravlje molili su i odrasli. Uz redovne i svakodnevne

molitve pred oltarom Svetog Valentina Dječaka u crkvi, vjernici su sudjelovali u svečanim liturgijama koje su se održavale 16. kolovoza, na dan kada se otvarao sarkofag. U bilježničkim ispravama se navodi da se održavala procesija u kojoj se iz crkve iznosio Sveti Valentin Dječak, a zabilježeno je da je procesija prolazila pored Benediktinskog samostana Svete Margarite. Oltar Svetog Valentina Dječaka bio je i ostao utočište roditelja bolesne djece, ali i roditelja koji su se molili za dobar život svoje zdrave i odrasle djece. Svetog Valentina Dječaka se molilo za čudo, za zagovor, molilo se za dobar odnos roditelja prema djeci, ali i za dobar odnos djece prema roditeljima. Štovanje Svetog Valentina Dječaka dio je vjerskih običaja i dio naslijeđene baštine grada Paga, kao i u slučaju drugih paških relikvija i s njima povezanih običaja. Štovanje Svetog Valentina Dječaka dio je naslijeđene baštine grada Paga, vrijednost vjerska, ali i svjetovna, a običaji povezani sa štovanjem Svetog Valentina Dječaka su, kao i običaji slavljenja drugih paških relikvija, dio općeg korpusa običaja grada Paga.

Josip Portada/Radio Pag

Ovaj tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije, iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.

(<https://www.radiopag.hr/images/Portada-Sveti-Valentin-Dijete-Crkva.jpg>).

(<https://www.radiopag.hr/images/Portada-Sveti-Valentin-Dijete-004.jpg>).

(https://www.radiopag.hr/images/com_droppics/216/Josip-Portada-Sveti-Valentin-Dijete-002.jpg).

(<https://www.radiopag.hr/images/Portada-Sveti-Valentin-Dijete-007.jpg>).

(<https://www.radiopag.hr/images/Portada-Sveti-Valentin-Dijete-004.jpg>).

(<https://www.radiopag.hr/images/Portada-Sveti-Valentin-Dijete-004.jpg>).

◀ [PRET \(/VIJESTI/IZDVOJENO/2869-PASKE-RELIKVIJE-I-OBICAJI-MAJKO-BOZJA-OD-STAROGA.HTML\)](https://www.radiopag.hr/vijesti/izdvojeno/2869-paske-relikvije-i-obicaji-majko-bozja-od-staroga.html)

[SLJEDEĆE > \(/VIJESTI/IZDVOJENO/2869-PASKE-RELIKVIJE-I-OBICAJI-KRV-IZ-RANE-OBILATA-KAO-DA-JE-ZIVI-COVJEK-RANJEN.HTML\)](https://www.radiopag.hr/vijesti/izdvojeno/2869-paske-relikvije-i-obicaji-krv-iz-rane-obilata-kao-da-je-zivi-covjek-ranjen.html)